

§ 189

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ym. talousarvioaloitteesta koskien Helsingin omien asumispalvelujen lisäämistä mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkaille

HEL 2024-007948 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ja kuuden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että Helsinki huomioi tulevassa talousarviossa omien asumispalvelujen lisäämisen mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkailleen ja varaa siihen riittävästi varoja kolmeenymmeneen miljoonaan euroon asti.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekevät tiivistä yhteistyötä asumispalveluiden järjestämisessä. Asuinpaikkojen kapasiteettia lisätään hallitusti määrärahojen puitteissa. Vammaispalvelujen asumispalvelujen kehittämisessä painotetaan oman palvelutuotannon lisäämistä erityisesti ympärivuorokautisissa palveluissa. Kotona asumista tukevia ja sairaalahoidon tarvetta ehkäiseviä hoito- ja tukikeinoja on kehitetty ja niihin on kohdennettu lisäresursseja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Helsingin kaupungilla säilyi edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu, mutta kunta-Helsinki ei enää rahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluja. Näiden palvelujen rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta, ja lisäksi toimiala saa tuloja asiakasmaksutuloista ja valtionkorvauksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon, mukaan lukien HUS-yhtymän, sekä pelastustoimen menot ja kustannuksia kasvattavat muutokset on kyettävä rahoittamaan edellä mainituilla valtionrahoituksella ja tulorahoituksella.

Mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut

Tällä hetkellä Helsingin kaupungilla on mielenterveyskuntoutujille kotona asumiseen annettavan tuen lisäksi Niemikotisäätiön jälleenvuokrausasuntoja sekä tuetun asumisen, yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja. Tämän lisäksi asumispaikkoja on psykiatrian asumiskuntoutuksessa ja mielenterveyskuntoutujien perhehoidossa. Mielenterveysasiakkaiden asumispalveluihin (oma toiminta ja ostopalvelut) on budjetoitu noin 38,1 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Vuonna 2021 tehdyssä tuotantotapa-analyysissä ostopalvelujen osuus oli noin 66 prosenttia, oman tuotannon noin 22 prosenttia ja Niemikotisäätiön noin 12 prosenttia. Niemikotisäätiö kuuluu Helsingin kaupunkikonserniin. Neljä suurinta palveluntuottajaa kattavat noin 78 prosenttia ostopalvelujen kustannuksista.

Osa Auroran sairaala-alueella sijaitsevasta asumispaikkojen kapasiteetista on suunniteltu siirrettävän korvaaviin tiloihin Käpylään, jolloin paikkamäärää lisätään 24 paikalla. Asumispaikkojen kapasiteettia lisätään hallitusti määrärahojen puitteissa.

Palveluja tarjotaan tarpeen mukaan myös mielenterveyskuntoutujan kotiin. Kotiin vietävillä palveluilla ehkäistään ja lyhennetään sairaalahoidon tarvetta sekä vähennetään muun tukiasumispalvelun tarvetta. Kotona asumista tukeviin ja sairaalahoidon tarvetta ehkäiseviin hoito- ja tukikeinoihin on kohdennettu resursseja.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekevät tiivistä yhteistyötä asumispalvelujen järjestämisessä. Mielenterveysasiakkaiden asumispalveluketjua kehitetään vahvistamalla kuntouttavaa työtettä tuetussa asumisessa, laajentamalla kotiin vietäviä palveluja sekä lisäämällä etäpalveluja ja digitaalisia palveluja. Tavoitteena on edistää kotona pärjäämistä sekä ehkäistä sairaalahoidon ja tukiasumispalvelujen tarvetta. Kustannuksia hallitaan porrastamalla eri asumismuotoja ja laajentamalla kotiin vietäviä palveluja.

Vammaispalvelun asiakkaiden asumispalvelut

Vammaispalveluissa asumispalvelua järjestetään vammaisille, kehitysvammaisille ja autismikirjon henkilöille. Vammaisten henkilöiden asumispalveluun kuuluvat asiakkaan toimintakyvyn kannalta esteetön ja turvallinen asuminen, riittävä apu ja tuki sekä ne palvelut, jotka ovat vamman tai sairauden vuoksi välttämättömiä asiakkaan päivittäisessä suoriutumisessa. Asiakkaan asumispalvelut järjestetään joko hänen omaan asuntoonsa, tukiasuntoon, yhteisöllisen palveluasumisen yksikköön tai ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikköön. Lasten ja nuorten asumispalvelut järjestetään aina ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikössä.

Vammaispalvelujen kotiin annettavia palveluja ovat omaishoidon tuki, henkilökohtainen apu ja sosiaaliohjaus itsenäisesti asuville asiakkaille. Muita arkea tukevia palveluja ovat muun muassa asunnon muutostyöt ja kuljetuspalvelut.

Vammaispalvelujen asiakkaiden asumispalveluihin (oma toiminta ja ostopalvelut) on budjetoitu noin 110,2 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Vuonna 2022 tehdyssä tuotantotapa-analyysissä tehostetussa palveluasumisessa oman toiminnan osuus oli 42 prosenttia ja ostopalvelujen 58 prosenttia. Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa oman toiminnan osuus oli 25 prosenttia ja ostopalvelujen 75 prosenttia. Vammaispalvelujen asumispalvelujen kehittämisessä painotetaan oman palvelutuotannon lisäämistä erityisesti ympärivuorokautisissa palveluissa.

Vammaispalveluihin on kuluvana vuonna avattu kolme ympärivuorokautisen asumisen yksikköä, joissa on yhteensä noin 60 asiakaspaikkaa. Suunnitteilla ja valmisteilla on kaksi yhteisöllisen asumisen yksikköä ja yksi vaativan tuen asumisyksikkö, joissa tulee olemaan yhteensä noin 50 paikkaa. Lisäksi kaupunginhallitus on myöntänyt vammaispalvelujen asumispalvelua varten seitsemän tonttia. Osa uudiskohteista ei tuota lisäpaikkoja, koska niillä korvataan toimimatonta asuntokantaa, joka ei enää vastaa asiakaskunnan tarpeisiin.

Kaikki erityisasuminen rahoitetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskuksen (Ara) rahoituksella. Ara-rahoitukseen on tulossa leikkauksia vuosille 2025–2027, mutta hallituksen päätöksen mukaisesti vammaisten asumiseen liittyvien investointikohteiden avustukset pyritään turvaamaan. Tarkemmista summista ei tässä vaiheessa ole tietoa, mutta summien pieneneminen on mahdollista. Tilahankkeissa tulee huomioida myös henkilöstön saatavuus ja panostaminen henkilöstön veto- ja pitovoimaa parantaviin tekijöihin sekä tietoturvalliseen työskentelyyn.

Vammaispalveluissa tarkastellaan jatkuvasti tilojen soveltuvuutta asiakaskuntaan nähden huomioiden myös kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan laatimat asumisen laatukriteerit.

Vaikutusten arviointi

Mielenterveys- ja vammaispalvelun asiakkaiden hyvä asuminen ja yksilöllisesti järjestetyt tukipalvelut ovat perusedellytys toimintakyvyn edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä elämänhallinnan ja osallisuuden lisäämiselle.”

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

10.09.2024

Asia/6

Lisätiedot

Mikko Tamminen, asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi
Jonna Weckström, vs. vammaispalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 43149
jonna.weckstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin omien asumispalveluiden lisääminen mielenterveys- ja vammaispalvelun asiakkaille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ja kuuden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien Helsingin omien asumispalvelujen lisäämistä mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkaille. Lausuntoa on pyydetty 10.9.2024 mennessä.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi
Jonna Weckström, vs. vammaispalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 43149
jonna.weckstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin omien asumispalveluiden lisääminen mielenterveys- ja vammaispalvelun asiakkaille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 177